

שיעורי
הלכה ישרה

בעזה"ש"ת

הלכה
היינטיגע צייטן
באידיש

דיני
ממונות

המצויים

שיעור ל"ה | פרשת משפטים תשפ"ה

דיני תשמישי ונזקי שכנים [ב]

לא ללמוד בשעת התפילה וקריאת התורה

תשמישי ונזקי שכנים - חלק ב'

הלכה למעשה

היזק לשכנו באופן 'לא ישר':

א. כל נזק שבא מביתו לבית שכנו שלא באופן ישר, אלא רק כתוצאה ממעשיו וב'אופן לא ישר' (אומדירעקט) (כגון שלאחר שעשה נקיון עם מים, דולף מים לשכנו), יש אופנים שחייב לתקנו, ויש אופנים שאין מחייבים אותו לתקן (סי' קנ"ה ס"ד וסל"ב, מחבר ורמ"א).

נזק ישר מביתו ('גירי דיליה'):

ב. כל נזק שבא מביתו לבית שכנו באופן ישר בשעת תשמישו בביתו (דירעקט) (כגון שיש חור בריצפת הבית, והמים ששופך בביתו יורד תיכף לשכנו) חייב לתקן בכל אופן (שם; ועי' סי' שפ"ו ס"ג ברמ"א).

צער וסבל שנגרם מהשתמשות רגילה בבית:

ג. כל מיני צער, סבל והפרעות שנגרם לשכנו ע"י השתמשות רגילה שמשמש בביתו (כגון רעש ממכונת כביסה או מילדים), אינו צריך לתקן זאת, ואין לשכנו לתבוע ממנו שיפסיק ההשתמשות (חזו"א ס"ג סק"א; ועי' כע"ז במאירי ב"ב כג, א).

צער מהשתמשות לא רגילה:

ד. אמנם כל מיני צער שנגרם ע"י השתמשות לא רגילה (כגון שמכניס כלים מסוימים שאינם שכיחים בבתיים, כגון כלי מוזיק או כלי עבודה מיוחדים), יש לחייבו להרחיק, ויש פוסקים שלא מחייבים זאת (שם).

נזק שנגרם מדבר מקולקל שבבית:

ה. כל נזק שנגרם מחמת דבר מקולקל שבביתו של מזיק, כגון צינורות מקולקלים, מחייבים למזיק לתקן (שו"ת הרא"ש כלל ק"ח ס"י; ועי' ס' משכן שלום ס"ב סק"ה בא"ד עוד נתבאר שם).

הלכות המצויות

היזק שלא באופן ישר:

- ❖ דליפת מים דרך ריצפת ביתו לגג שמתחתיה, ומשם לשכנו;
- ❖ דליפה מצינור מים לתוך חדר השינה, עד שאי אפשר לישון כך;

- ❖ משתמש באלקטריק של הבית באופן מוגזם, וכתוצאה מתקלקל האלקטריק של כל הבנין, או שזה מפריע לפעמים (פה ושם):
- ❖ השארת זבל בחצר, ועי"ז נמשכים חיות ושרצים לתוך חצר השכנים:
- ❖ אינו מטפל בעכברים שבביתו, וכתוצאה מתרבים עכברים גם אצל השכנים:
- ❖ להשאיר בחורף חלונות פתוחים בקומות העליונות, וזה גורם תמיד קור חזק בכל הבנין, בחדר המדרגות וכיוצ"ב:

הדינים בכל אלו:

נזק שלא באופן ישר - בהשתמשות לא רגילה.

א. כיוון שהנזק נגרם כתוצאה לא ישרה ממעשי המזיק, ואין הנזק גורם צער גדול עד שהשכן אינו יכול להשתמש בביתו, אלא שרק מפריע אותו קצת - פטור המזיק מלתקן הנזק, אף כאשר זה נגרם מההשתמשות לא רגילה בביתו.

ב. אפילו שכתוצאה ממעשיו נגרם לשכנו נזק רב, או צער וסבל גדול עד שאי אפשר להשתמש בביתו כמה שצריך, מ"מ על השכן הניזק לתקן הכל בעצמו כדי להרחיק הנזק שמגיע אליו.

❖ וממדת חסידות שלא לעשות שום דבר המזיק לחבירו, אף דפטור מדינא, כי אינו ראוי לחסיד אפילו לגרום שום נזק לאחרים (עליות דרבינו יונה כו, א; וכ"כ הרשב"א שם).

ג. אם לשכן עולה הרבה כסף לתקן ולמזיק אינו עולה אלא מעט, אז יש על המזיק לתקן הכל שלא יגיע הנזק, אבל אם למזיק זה ג"כ עולה הרבה - פטור מלתקן.

ד. אם השכן ניזוק או סובל באופן מתמשך (א לאנגע צייט) - חייב המזיק לתקן (רמ"א קנ"ה ס"ד)

ה. אם התיקון צריך להיות בבית המזיק, מחייבים המזיק לתקן, כי אין לניזק לתקן בבית חבירו כלל.

נזק רק לאסטניס:

אם לא לכל אדם זה נחשב לסבל ולנזק, אלא לשכן זה בגלל שהוא אסטניס או חולה, מחייבים לגרום הנזק לתקן ההיזק, היות ששכנו אינו יכול לגור בביתו מחמת נזק זה (רמ"א סי' קנ"ה סט"ו, וסי' קנ"ו ס"ב).

אופני היזק שונים - נזק לשכנו באופן ישר (דירעקט) ('גירי דיליה'):

❖ יש חור בריצפה שמים יורדים משם באופן ישר לשכנו, כל פעם שמשתמש במים לשטיפת הריצפה בביתו:

- ❖ ה'ער-קאנדישען' דולף ישר על פרחים של שכנו מלמטה, ומקלקלם:
- ❖ כשחונה (Parked) עם הקאר מתחת לחלון השכן, ויוצא משם עשן (Smoke) אל תוך חלונות הבית:
- ❖ מדבר בטלפון בתוך חצרו באישון לילה, ובכך מפריע השינה בבית שכנו:
- ❖ מכניס אורח המשפיע לרעה על ילדי השכן:
- ❖ מעשן סיגריות על פארטש (Porch) שלו, והעשן מפריע לשכנו:

הדינים בכל אלו:

- א. מחייבים אותו להרחיק הנזק, אפילו כאשר גם הניזק יכול להרחיק את עצמו (כגון לסגור החלונות).
- ב. אע"פ שמוכן לשלם כסף לניזק עבור ההיזק, מ"מ אפשר לחייב אותו בע"כ לתקן.
- ג. אם גם מהשכן יוצא נזק כזה לעצמו, ורואים שאינו כ"כ מקפיד, פטור המזיק.

נזק באופן ישר בשעות השתמשות רגילה:

- אם בשעה שעושה השתמשות רגילה בביתו, יוצא אז ממנו נזק באופן ישר לשכנו, כגון:
- ❖ ילדים עושים רעש, והשכנים הם אנשים מבוגרים.
  - ❖ עשן יוצא מהרבה צליה וטיגון בביתו.
  - ❖ מאשינען עושים רעש בעת ההשתמשות.
  - ❖ שר ומזמר בסוכתו בלילות במשך סוכות.
  - ❖ מְחַדֵּש הריצפה בצבע או ציפוי שמן הברקה (גלאנצן, Polyurethane Floor) וגורם סבל וריח רע.
  - ❖ אופה מצות מצוה בתנור שבביתו.
  - ❖ מביא בעל מלאכה לתקן בביתו בשעות הלילה, כגון במחיר זול וכדומה.

הדינים בכל אלו:

- א. אם משתמש כרוב בני אדם, אי אפשר לחייב להפסיק תשמישו בזה, ואין בזה אפילו ממידת חסידות.
- ב. אבל אם אינו משתמש או אינו מתנהג כרוב בני אדם, אפשר לחייבו להסיר דבר המזיק או המפריע, ולכן בכל אופן:
- ❖ שהשעות אינם כפי השתמשות רוב בני אדם.
  - ❖ שהכלים מפריעים כי הם מיושנים או אינם מקולקלים קצת.
  - ❖ וכל דבר שעושה שלא כפי רוב בני אדם.
  - ❖ או שמשתמש עם דברים שאינם לפי החוק (illegal) (כגון Moistcure), או מחזיק חפצים

או מאטריאל הגורם ריח רע בבנין וכדומה.

כל זה באופנים הנ"ל וכיוצ"ב - אסור משום נזק ישר שיוצא ממנו, והוי כדין מזיק ב'גירי דיליה'.

ג. כמו"כ אם יש סבל רב ממש, כגון שהשכן זקן או חולה והקולות מזיקם, אפשר לעכב לשכן את ההשתמשות (רמ"א קנ"ו ס"ב).

נזק מדבר מקולקל שבבית:

ד. כל נזק שיוצא מביתו לבית שכנו ע"י דבר מקולקל שבביתו, כגון שיש סדק בצינורות, שבר בריצפת הבית, הדין:

❖ מחייבים המזיק לתקן, כי לעולם אין על הניזק לתקן בבית חבירו כלל.

גשמים יורדים מגג הבניין:

ה. אם גשמים יורדים מגג הבניין דרך הקומה העליונה, ונכנסים לדירה של השכן שמתחתיה, הרי שעל כולם יש החיוב לתקן זאת, כי כל דבר משותף בעצם הבניין, שייך לכולם, וכל אחד צריך להשתתף בזה (עי' נתיח"מ קס"ד סק"ג; ועי' ס' משכן שלום סי' ב' ס"ד סקכ"ז בא"ד אלא דבאמת).

❖ וכן הדין אם המים נכנסים רק לקומה העליונה שמתחת לגג (ואינו יורד משם לקומה התחתונה), כי כל השכנים צריכים להשתתף בהוצאות תיקוני הבניין.

באנוץ און שעדיגן ביי שכנים - חלק ב'

הלכה היינטיגע צייטן

אופנים פון שעדיגן ביים שכן פון זיך אינדערהיים - 'אומדירעקט':

א שאדן וואס קומט ארויס אומדירעקט פון די הויז אריין צום צווייטנס הויז, צום ביישפיל:

- ❖ עס טראפט אראפ וואסער נאכן רייניגן;
- ❖ עס טראפט אריין וואסער אין שלאף צימער, ביז מען קען נישט שלאפן;
- ❖ א שכן באנוצט זיך מיט די עלעקטריק אויף א גרויסע פארנעם, און עס לעשט אויס

(פלאצט) פאר'ן גאנצע בניין:

- ❖ לאזט איבער שמוץ אינעם הויף (חצר), און וועגן דעם קומען חיות און שרצים:
- ❖ די שכן טוט נישט פארעכטן די פראבלעם פון מייז אין זיין הויז, און וועגן דעם ליידן די שכנים:
- ❖ די שכן לאזט ווינטער אפן פענסטערס ביים אויבערשטע שטאק, און מאכט קאלט די גאנצע בנין:

די הלכה אויף דאס אלעס איז ווי פאלגענד:

נישט קיין טעגליכע באנוץ:

אפילו אויב די באנוץ פון אויבן איז נישט רעגלמעסיג פון א יעדן טאג, און עס מאכט נישט קיין גרויסע ליידן פאר'ן שכן, דארף מען גארנישט טוהן וועגן דעם.

❖ אבער ממידת חסידות זאל קיינער נישט לאזן אז א היזק אדער ליידן זאל ארויסקומען פון איהם, אפילו אויב מען מעג (רבינו יונה, רשב"א).

טאמער די שכן ליידט פון דעם גאר אסאך, אדער עס ווערט אוועקגענומען די השתמשות – באנוץ אינעם הויז פונעם שכן אדער אין זיין צימער, איז אויך דעמאלסט דארף די שכן – די געשעדיגטער (שכן פון אונטן) אליינס פארעכטן אין זיין הויז, און קען נישט מאהנען דער פון אויבן.

אויב עס קאסט פאר די אונטערשטע אסאך געלט, קען מען בעטן פאר די אויבערשטע שכן עס צו פארעכטן, אבער נאר אויב עס קאסט אים נישט אסאך געלט.

❖ אויב די שאדן און ליידן גייען אהן א לאנגע צייט, דארף די מזיק זיי יא פארעכטן.

אויב מען קען עס פארעכטן נאר אויבן אינעם הויז פון די שעדיגער, דארף די שעדיגער דאס פארעכטן אין יעדער פאל, אפילו ווען עס קאסט טייער.

טעגליכע באנוץ:

אויב די שאדן קומט פון א נארמאלע טעגליכע באנוץ ביים שכן, קען מען גארנישט פאדערן פונעם שעדיגער (שכן פון אויבן).

נישט יעדע ליידט פון דעם:

אפילו אויב די שאדן אדער ליידן איז נאר פאר א שכן וואס איז זייער פארטיקעלער (Sensitive), אדער א חולה, אפילו ווען נארמאלע מענטשן ליידן נישט פון דעם, איז מען מחייב די שעדיגער צו פארעכטן בכל אופן.

אופנים פון שעדיגן שכנים פון זיך אינדערהיים - 'דירעקט':

א שאדן וואס קומט דירעקט צום שכן, צום ביישפיל:

❖ עס איז דא דארט א לאך וואו די וואסער וואס מען נוצט צו רייניגן גייען גלייך אראפ

צום שכן בשעת'ן רייניגן.

- ❖ די ער-קאנדישען טראפט וואסער גלייך אויף די בלומען און רויזען פונעם שכן, און מאכט זיי קאליע.
- ❖ ווען ער פארקט די קאר אונטערן פענסטער פונעם שכן, גייט גלייך אריין די רויעך פונעם קאר אין צימער.
- ❖ מען רעדט אויפ'ן טעלעפאן אין חצר ווען מען שלאפט.
- ❖ מען ברענגט אריין א גאסט אדער א טענענט וואס האט א שלעכטע איינדרוק (השפעה) אויף די קינדער פון א שכן.
- ❖ מען רייכערט א ציגערעטל און די רויעך גייט צום שכן.

די הלכה אויף דאס אלעס איז ווי פאלגענד:

- א. ביי די אלע דערמאנטע פעלער א.ד.ג. איז די שעדיגער מחויב אוועק צו גיין פון דארט, און מען קען נישט הייסן די געשעדיקטער צו זיך באשיצן (צ"ב צו פארמאכן די פענסטער).
- ב. אפילו אויב מען איז גרייט צו צאהלן געלט, דארף די אנגעטראפענער זיך נישט לאזן.
- ג. טאמער די זעלבע זאך איז אויך דא ביים שכן, דעמאלסט איז דער שעדיגער פטור.

אופנים פון דירעקטע שאדן און לייזן - בשעת פון די באנוץ:

- א שאדן אדער לייזן וואס קומט ארויס דירעקט פונעם שכן, בשעת ווען מען באנוצט זיך געוועהליך מיט די הויז באדערפענישן, צום ביישפיל:
- ❖ קינדער מאכן גערידער.
- ❖ רויעך און שטארקע שמעק קומט ארויס ביים בראטן פלייש.
- ❖ מאשינען מאכן גערידער.
- ❖ מען זינגט אין סוכה שפעהט ביינאכט.
- ❖ מען מאכט ניי גלאנצען די פלאר פון הויז (Polyurethane Floor), און עס מאכט א געפערליכע גראך אדער שווער אטעמען.
- ❖ שכן באקט מצות פאר פסח אין א אויווען אין הויז.
- ❖ ברענגט ארבעטער שפעהט ביינאכט ווייל יענער איז ביליג, און עס שטערט.

ביי די אלע איז די הלכה:

- ביי די אלע פעלער קען מען נישט הייסן די שעדיגער אויפהערן זיין באנוץ, אבער נאר **בתנאי**:
- א. אז ער טוהט די זאכן געווענליך און באנוצט זיך נארמאל.
- ❖ און דעמאלסט איז נישט דא אפילו קיין 'מידת חסידות' זיך צו איינהאלטן פונעם נארמאלע באנוץ.
- ב. ווען די מאשינען זענען נישט אלט אדער צובראכן.

ג. די שעות פון זינגן און רעדן איז ווי אזוי רוב מענטשן טוהן.

ד. אויב אבער באנוצט זיך די שעדיגער נישט נארמאלעהייט, הייסט עס א דירעקטע שאדן פונעם שכן, און מען קען צווינגן צו אויפהערן צו מאכן די ליידן.
ה. טאמער די שכנים וואס ליידן זענען עלטערע אדער קראנקע וואס עס שאדט צו זייערע געזונט, קען מען יא אפשטעלן די באנוץ, כדי צו באשיצן זייערע געזונט.

צובראכענע זאכן אין הויז פונעם שעדיגער:

ו. אלעמאהל ווען די שעדיגער האט אין הויז עפעס וואס איז צובראכן און עס ברענגט די שאדן, דארף ער דאס פארעכטן אין א יעדער פאל, און די געשעדיקטער דארף גאהרנישט צאהלן, צ"ב:

❖ די רער (Pipe) פון אויבן איז צושפאלטן.

❖ די פלאר (Floor) איז צובראכן.

דארף די שעדיגער דאס פארעכטן אין א יעדער פאל.

רעגן פון דאך:

ז. רעגן וואס קומט אריין דורך די דאך צום אויבערשטע שטאק, און פון דארט צום דירה פון אונטער, דארפן אלע זיך משתתף זיין אין די הוצאות צו עס פארעכטן, און אזוי אויך אלע דרויסענדיגע הוצאות פון די הויז.

❖ אזוי אויך אויב די רעגן איז מזיק נאר די אויבערשטע דירה (אפילו אויב ס'גייט נישט אראפ אינטן), דארפן אלע זיך משתתף זיין צו עס פארעכטן.

ועשית הישר והטוב בעיני השם אלקיך
למען יברכך השם אלוקיך בכל מעשי ידיך

נפלא עריכת ספרים - 1347-455-9957 / 72nifla@gmail.com

דיינים מומחים משיבים ועונים על שאלתכם כל ימות השבוע

929-4 SHABAS

9 2 9 - 4 7 4 - 2 2 2 7

קול
הלכות שבת
האטליין

שבת | יום טוב | חול המועד

יצא לאור ע"י הרב יהודה אליקים מאנהייט - מו"צ בק"ק ברוקלין יצ"ו

ההוצאות והערות או לקבל הגיליונות נא להתקשר - 347-512-9276 - haluchuyeshuru@gmail.com